

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
(повна назва інституту або факультету, для студентів якого викладається навчальна дисципліна)

Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій
(повна назва кафедри викладання навчальної дисципліни)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
іноземної філології та соціальних комунікацій
_____ Медвідь О.М.
(підпис) (прізвище, ініціали)
“ _____ ” _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Громадянське суспільство та громадські рухи

(назва навчальної дисципліни)

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр
(бакалавр, спеціаліст, магістр)

Напрямок підготовки 6.321 «Соціальна робота»
(шифр та назва напряму підготовки (із зазначенням за необхідності фахового спрямування) або шифр та назва спеціальності)

Форма навчання денна
(денна, вечірня)

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

.....
(обов'язкова, за вибором ВНЗ, за вибором студента)

Семестр викла- дання	Загальний обсяг, годин/кред ит.	Аудиторні заняття, годин				Самостійна робота студента, годин				Форма контрол ю ісп. (д/зал.)
		Всього	Лекції	Практич ні (семі- нарські)	Лабор аторні	Всього	тому числі			
							ІРС під керівн. виклад ача	Інд. завдан ня. вид / обсяг	Самості йне опрацю вання матеріа лу	
3	150/5	64	32	32		86			86	ПМК

Розробник: Світайло Н.Д., кандидат філософських наук, доцент
(вказати авторів, їх наукові ступені та посади)

Затверджено на засіданні кафедри, протокол № _____ від « _____ » _____ 2017р.

Суми – 2017 р.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Громадянське суспільство та громадські рухи» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів: галузь знань 1301 - соціальне забезпечення, напрям підготовки 6.130102 «Соціальна робота»

ВСТУП

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Громадянське суспільство та громадські рухи» є структура та механізми функціонування громадянського суспільства, зокрема діяльність у його рамках громадських рухів легально-конструктивного спрямування, а також характер взаємозв'язків, каналів і способів впливу громадянського суспільства на державу.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Громадянське суспільство та громадські рухи» належить до циклу нормативних дисциплін для даної спеціальності.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі навчального плану: навчальна дисципліна базується на знаннях і вміннях, отриманих студентами в процесі вивчення блоку гуманітарних дисциплін та дисциплін професійно-практичної підготовки, зокрема: «Історія та теорія соціальної роботи», «Політологія», «Соціальна політика», а також інших дисциплін професійної та практичної підготовки.

1.1 Мета і завдання викладання дисципліни

Метою дисципліни є формування у студентів розгорнутого уявлення про громадянське суспільство та його інститути, структуру, функції, ознайомлення з основними теоретико-методологічними підходами до аналізу громадянського суспільства та аналіз основних моделей громадянського суспільства, а також ролі у його функціонуванні громадських рухів легально-конструктивного спрямування. Крім того, метою дисципліни є ознайомлення студентів з основами та принципами взаємовідносин громадянського суспільства та держави, а також роллю й можливостями інституцій громадянського суспільства у вирішенні питань соціальної підтримки та соціального захисту в Україні.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- надати базові знання про сутність, особливості, проблеми та тенденції розвитку громадянського суспільства у світі та в Україні;
- надати конкретні знання про сучасний стан громадянського суспільства в Україні, його структуру, особливості нормативної бази, що регулює діяльність організацій громадянського суспільства;
- ознайомити студентів із основними моделями громадянського суспільства;
- виробити навички користування категорійно-понятійним апаратом із даного курсу, користуватися літературою та довідковим матеріалом із даної проблематики;
- формувати критичне мислення, вміння оцінювати сучасну політичну практику та місце громадських рухів у соціально-політичних процесах;
- сформувати у студентів первинні практичні навички щодо застосування одержаних теоретичних знань для аналізу поточних змін у розвитку громадянського суспільства в Україні.

1.3. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні отримати знання:

- базових понять та базових підходів до визначення поняття «громадянське суспільство» та «громадські рухи»;
- законодавчої бази, що регулює функціонування інститутів громадянського суспільства (ГС), взаємовідносини громадянського суспільства та держави, права та можливості

громадських рухів (ГР) та інших інститутів ГС у вирішенні питань соціальної підтримки та соціального захисту населення, особливостей забезпечення захисту прав громадян;

- етапів становлення, тенденцій та проблем розвитку ГС та ГР у світі та в Україні, змісту основних теорій та концепцій ГС;

- основних інститутів громадянського суспільства, особливостей інституту громадських організацій, ЗМІ, громадської думки, тощо;

- базових цінностей громадянського суспільства та їх ролі у сучасному суспільстві;

в м і н н я:

- визначати наявну структуру громадянського суспільства, механізми його функціонування, основні інститути та функції;

- оцінювати переваги та недоліки інститутів громадянського суспільства, їх роль у політичній системі та в житті суспільства в цілому;

- застосовувати одержані знання для формування власної позиції щодо стану громадянського суспільства в Україні;

- діагностувати умови та рівень правового та соціального захисту різних соціальних груп;

- реалізувати заходи, пов'язані із проведенням постійного контролю рівня правового та соціального захисту різних соціальних груп;

- працювати з окремими групами чи особами, які потребують чи можуть потребувати соціального захисту чи допомоги і виступають об'єктом інспектування.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. / 3 кредити ECTS.

Програма навчальної дисципліни складається з одного змістового модуля.

ПРОГРАМА

Тема 1. Громадянське суспільство: сутність та функції

Громадяни та піддані. Громадські організації. Поняття громадянського суспільства, основні теоретико-методологічні підходи до його визначення. Основні атрибути (індикатори) громадянського суспільства. Інститути та функції громадянського суспільства. Умови життєздатності громадянського суспільства.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10]

Тема 2. Теорія громадянського суспільства у світовій політичній думці

Ідеї Античності про громадянськість та свободу. Цінності громадянського суспільства в працях середньовічних мислителів. Епоха Відродження та ідеї громадянського суспільства. Громадянське суспільство у політичних ідеологіях: лібералізм, соціал-демократія. Громадянське суспільство та комунікативні теорії. Місце громадянського суспільства у ідеологіях переходу до демократії.

Громадівський ідеал М. Драгоманова. І. Франко про саморозвиток та самоорганізацію громад. Доба національно-визвольних змагань та ідеї громадянського суспільства. Б. Кістяківський: правова держава та громадянське суспільство.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 5]

Тема 3. Моделі громадянських суспільств. Основні підходи до розуміння громадянського суспільства

Функціональні моделі громадянського суспільства. Національні особливості громадянських суспільств. Особливості громадянських суспільств у США і в Європі. Вплив процесів трансформації на форму громадянських суспільств. «Наздоганяюча модель» розвитку і виникнення громадянського суспільства. Громадянське суспільство як умова свободи й демократії. Роль правової держави.

Громадянське суспільство і політика: ліберальне та комунітаристське трактування проблеми. Домодерна парадигма: витоки осмислення концептів громадянського суспільства за часів античності, середньовіччя та відродження. Модерна парадигма: становлення та розвиток класичної теорії громадянського суспільства. Новітня парадигма: плюралізм відповідей на нові виклики.

Рекомендована література: [4, 5, 6, 7, 8, 10]

Тема 4. Держава та громадянське суспільство

Відносини та взаємовплив громадянського суспільства і держави. Громадянське суспільство як підсистема соціальної системи. П. Розанваллон про поділ на державу, громадянське та політичне суспільство.

Соціальні, економічні та політичні аспекти громадянського суспільства. Взаємозв'язок держави, політичного та громадянського суспільств. Громадянське суспільство та правова і соціальна держава. Структура громадянського суспільства: інститути, норми, культура, цінності. Функції громадянського суспільства.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 36]

Тема 5. Громадянське суспільство і демократія

Поняття та умови функціонування демократії. Демократія як система збалансування сил та інтересів. Три хвили демократизації за С. Гантінгтоном. Вплив процесів трансформації на форму громадянських суспільств. Громадянське суспільство як умова свободи та демократії. Правова держава і демократія.

Поняття прав людини. Сучасні дискусії щодо прав людини. Права та свободи. Права та відповідальність громадянина. Права людини та представницькі інститути демократії. Типологія прав людини. Методи й механізми захисту прав людини. Інститут Уповноваженого з захисту прав людини.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 6, 7, 10, 19]

Тема 6. Громадянське суспільство, соціальний капітал і політична участь

Публічна сфера як сфера громадської відкритості. ЗМІ як інститут публічної сфери. Типи громад та громадське самоврядування. Сучасні форми самоорганізації населення та їх взаємодія з державою. Культурний, символічний та соціальний капітал. Соціальний капітал: поняття та передумови створення. Соціальний капітал та ефективність держави, прийняття рішень. Структура соціального капіталу.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 5, 24, 28]

Тема 7. Громадська думка як інститут демократичного суспільства. Громадянська культура

Поняття і функції громадської думки. Взаємодія громадської думки і влади. Громадська думка як соціальний інститут. Проблеми інституалізації громадської думки в Україні. Розвиток громадянського суспільства як умова інституалізації громадської думки.

ЗМІ, їх роль і функції у суспільстві. Потенційні і реальні ефекти впливу ЗМІ на розвиток і зміцнення громадянського суспільства. Втілення принципів громадянського суспільства у сфері Інтернет. Розвиток електронної демократії в Україні.

Поняття політичної і громадянської культури. Основні виміри громадянської культури. Політична культура як громадська компетентність. Форми громадської участі та зміцнення демократії.

Рекомендована література: [6, 7, 8, 9, 16, 21, 29]

Тема 8. Громадянське суспільство як дороговказ посткомуністичної трансформації

Відкрите суспільство, його ознаки та переваги. Політична модернізація та його види. С. Гантінгтон про хвилі демократизації. Ф. Фукуяма про зміни на рівні громадянського суспільства.

Посткомуністичне суспільство у порівняльній перспективі М. Говарда. «Проблеми посткомунізму: Громадянське суспільство тоді і тепер» Б. Геремека. «Громадянське суспільство після комунізму: від опозиції до атомізації» О. Смолара. Теорія «безшумної революції» та постматеріальних цінностей Р. Інглхарта.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 10, 16, 19]

Тема 9. Політичні аспекти діяльності громадських організацій у демократичному суспільстві: теорія та практика

Відмінність статусу та функцій політичних партій та громадських організацій у суспільстві та, зокрема, у політичній системі. Громадянське суспільство як мережа громадських організацій. Функції громадських організацій. Види громадських організацій.

Юридичний статус громадських організацій. Ознаки громадських організацій (недержавність, неприбутковість, добровільність). Міжнародні громадські організації та їх вплив на функціонування громадянського суспільства.

Лобізм. Цивілізоване та приховане лобіювання, проблема його легалізації та регламентації. Групи інтересів та групи тиску, їх співвідношення із громадськими організаціями.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 22, 25, 30]

Тема 10. Громадянське суспільство в умовах Радянського Союзу і в незалежній Україні

Проблема наявності чи відсутності громадянського суспільства в СРСР. Дисидентський рух як вияв громадянського суспільства. Громадянське суспільство як чинник демократизації і державотворення наприкінці 80-х – початку 90-х років. Горбачовська «перебудова». Мета і головний результат «перебудови».

Перші громадські (неформальні) організації в Україні. «Революція на граніті», 1990 рік. Формування правового поля для громадянського суспільства. Структура та життєдіяльність громадянського суспільства. Кількісні аспекти розвитку громадянського суспільства в Україні. Масові та індивідуальні акції громадянського протесту. Помаранчева революція 2004

року та Революція гідності 2014 року як кроки на шляху до перемоги громадянського суспільства. Громадські організації та їх роль у сучасному політичному процесі в Україні. Сучасний стан та перспективи громадянського суспільства в Україні.

Рекомендована література: [3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 12]

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ КУРСУ

Т е м а	Загальний обсяг, годин	Лекції, годин	Практичні (семінар.) заняття, годин	Лабораторні роботи, годин	Самостійне опрацювання матеріалу (у тому числі ІРС), годин	Індивід. завдання, годин
Тема 1. Громадянське суспільство: сутність та функції	15	4	4		10	
Тема 2. Теорія громадянського суспільства у світовій політичній думці	15	4	4		10	
Тема 3. Моделі громадянських суспільств. Основні підходи до розуміння громадянського суспільства	15	4	4		10	
Тема 4. Держава та громадянське суспільство	15	4	2		8	
Тема 5. Громадянське суспільство і демократія	15	4	4		8	
Тема 6. Громадянське суспільство, соціальний капітал і політична участь	15	4	4		8	
Тема 7. Громадська думка як інститут демократичного суспільства. Громадянська культура	15	2	4		8	
Тема 8. Громадянське суспільство як дороговказ посткомуністичної трансформації	15	2	2		8	
Тема 9. Політичні аспекти діяльності громадських організацій у демократичному суспільстві: теорія та практика	15	2	2		8	
Тема 10. Громадянське суспільство в умовах Радянського Союзу і в незалежній Україні	15	2	2		8	
Усього годин	150	32	32		86	

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Тема 1. Громадянське суспільство: сутність та функції

1. Громадяни та піддані.
2. Громадські організації та їх функції.
3. Основні підходи до визначення громадянського суспільства.
4. Інститути та функції громадянського суспільства.
5. Основні індикатори та умови життєздатності громадянського суспільства.

Література [1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10]

Тема 2. Теорія громадянського суспільства у світовій політичній думці

1. Ідеї Античності про громадянськість та свободу.
2. Цінності громадянського суспільства в працях мислителів Середньовіччя та епохи Відродження.
3. Громадянське суспільство у політичних ідеологіях: лібералізм, соціал-демократія, комунікативні теорії.
4. Громадівський ідеал М. Драгоманова. І. Франко про самоорганізацію громад.
5. Б. Кістяківський: правова держава та громадянське суспільство.

Література [1, 2, 3, 4, 5]

Тема 3. Моделі громадянських суспільств. Основні підходи до розуміння громадянського суспільства

1. Функціональні моделі громадянського суспільства.
2. Особливості громадянських суспільств у США і в Європі.
3. Перехідні процеси та «Наздоганяюча модель» розвитку громадянського суспільства.
4. Взаємозв'язок громадянського суспільства та правової держави.
5. Новітня парадигма громадянського суспільства: плюралізм відповідей на нові виклики.

Література [4, 5, 6, 7, 8, 10]

Тема 4. Держава та громадянське суспільство

1. Громадянське суспільство як підсистема соціальної системи. Дж. Кін про розмежування держави і громадянського суспільства.
2. Соціальні, економічні та політичні аспекти громадянського суспільства. П. Розанваллон про поділ на державу, громадянське та політичне суспільство.
3. Громадянське суспільство та правова і соціальна держава.
4. Структура громадянського суспільства: інститути, норми, культура, цінності.
5. Функції громадянського суспільства.

Література [1, 2, 3, 4, 36]

Тема 5. Громадянське суспільство і демократія

1. Демократія як система збалансування сил та інтересів і громадянське суспільство як її умова.
2. Вплив політичної трансформації на форму громадянських суспільств. Правова держава і демократія.
3. Поняття прав людини та сучасні дискусії щодо їх розуміння. Типологія прав людини.
4. Права людини та представницькі інститути демократії.
5. Методи й механізми захисту прав людини. Інститут Уповноваженого з захисту прав людини.

Література [1, 2, 3, 6, 7, 10, 19]

Тема 6. Громадянське суспільство, соціальний капітал і політична участь

1. Публічна сфера як сфера громадської відкритості та роль ЗМІ в ній.

2. Типи громад та громадське самоврядування. Сучасні форми самоорганізації населення та їх взаємодія з державою.
3. Культурний, символічний та соціальний капітали.
4. Соціальний капітал: поняття та передумови створення. Структура соціального капіталу.
5. Соціальний капітал та ефективність прийняття державних рішень.

Література [1, 2, 3, 4, 5, 24, 28]

Тема 7. Громадська думка як інститут демократичного суспільства. Громадянська культура

1. Поняття і функції громадської думки. Взаємодія громадської думки і влади.
2. Проблеми інституалізації громадської думки в Україні.
3. Потенційні і реальні ефекти впливу ЗМІ та Інтернету на розвиток і зміцнення громадянського суспільства. Розвиток електронної демократії в Україні.
4. Поняття та основні виміри політичної і громадянської культури.
5. Політична культура як громадська компетентність та її прояв у формі громадської участі.

Література [6, 7, 8, 9, 16, 21, 29]

Тема 8. Громадянське суспільство як дороговказ посткомуністичної трансформації

1. Відкрите суспільство, його ознаки та переваги.
2. Політична модернізація та його види. С.Гантінгтон про хвилі демократизації.
3. Ф. Фукуяма про зміни на рівні громадянського суспільства.
4. Посткомуністичне суспільство у працях М.Говарда, О.Смолара та Б.Геремека.
5. Теорія «безшумної революції» та постматеріальних цінностей Р.Інглхарта.

Література [1, 2, 3, 4, 10, 16, 19]

Тема 9. Політичні аспекти діяльності громадських організацій у демократичному суспільстві: теорія та практика

1. Відмінність статусу та функцій політичних партій та громадських організацій у суспільстві й у політичній системі. Громадянське суспільство як мережа громадських організацій.
2. Види та функції громадських організацій.
3. Юридичний статус громадських організацій. Ознаки громадських організацій (недержавність, неприбутковість, добровільність).
4. Міжнародні громадські організації та їх вплив на функціонування громадянського суспільства.
5. Лобізм, його легалізація та регламентація. Групи інтересів та групи тиску, їх співвідношення із громадськими організаціями.

Література [3, 4, 5, 22, 25, 30]

Тема 10. Громадянське суспільство в умовах Радянського Союзу і в незалежній Україні

1. Проблема наявності чи відсутності громадянського суспільства в СРСР. Дисидентський рух як вияв громадянського суспільства.
2. Громадянське суспільство як чинник демократизації і державотворення наприкінці 80-х – початку 90-х років. Перші громадські (неформальні) організації в Україні.
3. «Революція на граніті», 1990 рік. Формування правового поля для громадянського суспільства.
4. Помаранчева революція 2004 року та Революція гідності 2014 року як кроки на шляху до перемоги громадянського суспільства. Масові та індивідуальні акції громадянського протесту.
5. Громадські організації та їх роль у сучасному політичному процесі в Україні. Сучасний стан та перспективи громадянського суспільства в Україні.

Література [3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 12]

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Витоки та еволюція концепції громадянського суспільства в історії світової політичної думки	6
2	Публічна сфера та її роль у громадянському суспільстві	6
3	Інститути громадянського суспільства	6
4	Третій сектор. Міжнародні громадські організації	6
5	Соціальний капітал і громадянське суспільство	6
6	«Замінники» громадянського суспільства.	6
7	Моделі громадянського суспільства	6
8	Держава і громадянське суспільство	6
9	Корупція і громадянське суспільство	6
10	Громадянське суспільство в Україні	6
	Разом	60

11. Методи навчання

Для оцінки й вибору методів навчання слід використовувати низку наявних класифікацій, здійснених на основі різних засад:

- за джерелом знань (виокремлюють словесні, наочні й практичні методи, тому що інших джерел, крім слова, образу й досвіду, не існує);

- за відповідним етапом навчання, на кожному з яких розв'язують специфічні завдання (орієнтація на методи підготовки тих, кого навчають, до вивчення матеріалу, що передбачає пробудження інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок; та методи вивчення нового матеріалу; та методи конкретизації й поглиблення знань, набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного; та методи контролю й оцінки результатів навчання);

- за способом керівництва навчальною діяльністю безпосередні або опосередковані (виокремлюють методи пояснення педагога й різноманітні методи організації самостійної роботи студентів);

- за логікою навчального процесу (опора на індуктивні й дедуктивні, аналітичні й синтетичні методи);

- за дидактичними цілями виокремлюють методи організації діяльності тих, кого навчають, методи стимулювання діяльності, наприклад, конкурси, змагання, ігри, заохочення й інші методи перевірки й оцінки.

12. Методи та форми контролю

Сучасна дидактика виділяє наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи графічного контролю, методи програмованого і лабораторного контролю.

Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється:

систематичний поточний контроль знань здійснюється під час семінарських і практичних занять у формі вибіркового усного опитування та тестових завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань;

модульний контроль організовано у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за змістовними модулями;

оцінювання рівня виконання індивідуальної роботи проводиться на основі перевірки змісту роботи та її захисту у формі доповіді, реферату;

індивідуальне завдання перевіряється на відповідність оформлення згідно з вимогами, а також на повноту, ґрунтовність матеріалу, наявність цікавих фактів та прикладів, висновків.

Контрольні запитання
Модуль-контроль (залік)
(питання до заліку)

1. Сутність та основні дефініції громадянського суспільства.
2. Основні концепції та підходи до розуміння громадянського суспільства.
3. Етапи становлення поняття та явища громадянського суспільства.
4. Теоретичні та аналітичні моделі громадянського суспільства.
5. Національні особливості громадянських суспільств.
6. Вплив процесів трансформації на форму громадянських суспільств
7. Структура, інститути та функції громадянського суспільства.
8. Передумови формування та чинники, що визначають стан та рівні громадянського суспільства.
9. Онтологія громадянського суспільства: аналітико-дискурсивні теорії взаємодії держави і громадянського суспільства.
10. Епістемологічний вимір співвідношення громадянського суспільства і держави: емпіризм, критичний реалізм, ідеалізм, і конструктивізм
11. Дві основні традиції розуміння громадянського суспільства: Л-традиція та М-традиція.
12. Раціональний вибір, елітоцентричний та інституційний ракурси у поглядах на політичне суспільство і громадянське суспільство.
13. Громадянське суспільство і політика: ліберальне та комунітаристське трактування проблеми.
14. Принципи взаємодії громадянського суспільства і політичного суспільства.
15. Громадянське суспільство і держава: особливості співвідношення.
16. Громадянське суспільство і демократія: взаємодія та взаємовплив.
17. Громадянське суспільство у контексті соціальних трансформацій.
18. Роль громадянського суспільства у посткомуністичних демократичних перетвореннях.
19. Соціальний капітал: поняття та передумови створення.
20. Громадянське суспільство, соціальний капітал і політична участь
21. Громадські рухи (ГР) та організації як інституційний вимір громадянського суспільства: категоріальний аспект.
22. Особливості взаємодії ГР та держави у західних демократіях.
23. Різновиди та класифікація ГР за сферами та принципами діяльності.
24. Економічні основи діяльності ГР на заході.
25. Роль ГР у залученні громадян до суспільної діяльності.
26. ЗМІ і громадські організації у контексті розвитку та посилення громадянського суспільства.
27. Громадянська сутність ЗМІ vs економічні та політичні основи діяльності медіа.
28. Віртуальне громадянське суспільство: громадянське суспільство і інтернет (інтернет-видання, інтернет-форуми, соціальні мережі і їх можливості в реалізації принципів громадянського суспільства.
29. Відображення принципів громадянського суспільства в інтелектуальній спадщині українських мислителів кінця ХІХ - поч. ХХ ст.
30. Громадянське суспільство у Галичині на початку ХХ ст.
31. (Псевдо-) Громадянське суспільство у радянській Україні.
32. Дисидентський рух як вияв паростків громадянського суспільства в Україні у радянський період.

33. Роль організацій громадянського суспільства у процесах державотворення та демократизації в Україні наприкінці 80-х-початку 90-х років.
34. Інституалізація громадянського суспільства в Україні в період незалежності (динаміка росту чисельності, сфери та принципи діяльності ГР).
35. Правові основи діяльності ГР в сучасній Україні: проблеми та перспективи.
36. Вплив громадських організацій на політичні процеси у незалежній Україні: способи, механізми та ефекти.
37. Помаранчева революція як вияв громадянського суспільства.
38. Виборчі процеси в Україні і роль у них організацій громадянського суспільства.
39. Сучасний стан громадянського суспільства в Україні: можливості та загрози.
40. Особливості сучасного медіапростору України у контексті розвитку громадського суспільства.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладення теоретичного матеріалу з використанням опорного мультимедіа-конспекту; постановка проблемних питань, виконання навчального проекту, застосування міні-дискусії, виконання пошукових і творчих завдань із використанням теоретичного матеріалу; робота малих творчих груп; самостійний пошук необхідної довідкової інформації в різноманітних електронних ресурсах; консультації викладача.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль навчальної роботи студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою (регламент додається).

14. Методичне забезпечення

1. Підручники.
2. Методичні розробки із проведення практичних занять.
3. Комплекти завдань для комплексних контрольних робіт.
4. Матеріали лекцій та семінарських занять для мультимедійних презентацій.
5. Методичні рекомендації щодо організації лекційних, семінарських, практичних занять, індивідуально-дослідної роботи, самостійної роботи студентів., виконання курсових робіт, дипломних робіт.

ЛІТЕРАТУРА

№ п/п	Назва навчальної літератури	Вид	Наявність, примірників
	Нормативна		
1.	Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії [Текст]: монографія / А. І. Кудряченко, В. М. Бебик, В. І. Бортніков та ін.; За заг. ред. А.І. Кудряченко. - К. : НІСД, 2007. - 396 с.	Монографія	2
2.	Громадянське суспільство України: сучасний стан і перспективи впровадження європейських стандартів взаємодії з державою [Текст]: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, 12 грудня 2013 р., м. Київ / Упоряд.: В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк. — К. : НІСД, 2014. — 192 с.	Навч. посіб.	1
3.	Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці [Текст]: аналітична доповідь / За ред. О.М. Майбороди. — К. : ІПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН Укр., 2013. — 376 с.	Навч. посіб.	1
4.	Держава, влада та громадянське суспільство у документах політичних партій України (кінець 1980-х - перша половина 2011 рр.) [Текст] / Упорядн.: Т.А. Бевз, Д.В. Веденєєв, П.П. Гай-Нижник та ін.; Керівник проекту М.С. Кармазіна. - К.: Ін-т політичних і етнонаціональних дослідж. ім. І.Ф. Кураса, 2011. - 808 с.	Навч. посіб.	1
5.	Громадянське суспільство в Україні [Текст]: аналітичний звіт. За результатами загальнонаціонального опитування недержавних організацій України / Я. Бачинський, І. Кучерів, І. Бекешкіна та ін. — К.: ВД "Козаки", 2003. — 64 с.	Навч. посіб.	1
6.	Грик М. А. Щодо співвідношення категорій "громадянське суспільство" та "громадськість" у державному управлінні [Текст] / М. А. Грик // Інвестиції: практика та досвід. - 2010. - № 21. - С. 98-101.	Стаття	1
7.	Кисельов С. О. Традиційне та інноваційне в уявленнях про громадянське суспільство в Україні [Текст] / С. О. Кисельов, О. В. Кундеревиц // Наукові записки Національного університету "Києво-Могилянська академія". Політичні науки. - 2006. - Т. 57. - С. 5 - 10.	Стаття	1
8.	Колодій А. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика [Текст] / А. Колодій // Право України. - 2013. - № 9. - С. 270-288; Колодій А. Громадянське суспільство: ознаки, структурні елементи, співвідношення із державою [Текст] / А. Колодій // Право України. - 2014. - № 4. - С. 9-16.	Стаття	2
9.	Корнієвський О. А. Громадянське суспільство в Україні: основні етапи інституціоналізації [Текст] / О. А. Корнієвський // Стратегічні пріоритети. — 2012. — № 4 (25). — С. 68-73.	Стаття	1
10.	Чувардинський О. Громадянське суспільство в Україні: історичні корені [Текст] / О. Чувардинський // Політичний менеджмент. — 2008. — № 1. — С. 158 - 164.	Стаття	1
	Додаткова література		
11.	Громадянське суспільство [Текст]: Засновник: Український незалежний центр політичних досліджень. – 2010, 2011	Науковий журнал	9
12.	Закон України «Про громадські об'єднання» // Відомості Верховної Ради України. - 2013. - № 1.	Документ	1

13.	Ковальчук В. Громадянське суспільство та його правосвідомість як основа формування легітимної влади [Текст] / В. Ковальчук // Право України. — 2014. — № 4. — С. 91-98.	Стаття	1
14.	Колодій А. Громадянське суспільство та правова держава: проблеми і шляхи розбудови [Текст] / А. Колодій // Право України. — 2010. — № 7. — С. 12-17.	Стаття	1
15.	Колодій А. Історична еволюція громадянського суспільства та уявлень про нього (формування ідеалу). - Режим доступу: http://www.ji.lviv.ua/n21texts/kolodij.htm	Стаття	[Електронний ресурс]
16.	Колодій А. Розвиток громадянського суспільства. - Режим доступу: http://political-studies.com/?p=166	Монографія	[Електронний ресурс]
17.	Курбатов О. Г. Громадянське суспільство та місцеве самоврядування: на шляхах до народовладдя [Текст] / О. Г. Курбатов // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. — 2008. — Вип. 35. — С. 224-232.	Стаття	1
18.	Медведчук В. Громадянське суспільство як фундаментальна основа демократичного розвитку України [Текст] / В. Медведчук // Право України. — 2014. — № 4. — С. 26-35.	Стаття	1
19.	Петришин О. Громадянське суспільство - підґрунтя формування правової держави в Україні [Текст] / О. Петришин // Вісник Академії правових наук України. — 2003. — № 2-3. — С. 142-160.	Стаття	1
20.	Скрипнюк В. Громадянське суспільство і система державної влади в Україні: проблеми взаємодії у сучасних умовах [Текст] / В. Скрипнюк // Право України. — 2014. — № 4. — С. 81-90.	Стаття	1
21.	Соляр С. Громадянське суспільство: загальнотеоретичні підходи до визначення [Текст] / С. Соляр // Вісник Академії правових наук України. — 2013. — № 1. — С. 271-279.	Стаття	1
22.	Софінська І. Громадянське суспільство і принцип субсидіарності: погляд крізь призму Європейського Союзу [Текст] / І. Софінська // Вісник Львівського університету. Серія юридична. - 2012. - Вип. 56. - С. 194-202.	Стаття	1
23.	Стеценко С. Громадянське суспільство та соціальна держава: проблеми взаємодії [Текст] / С. Стеценко // Право України. — 2014. — № 4. — С. 71-80.	Стаття	1
24.	Ярмиш О. Громадянське суспільство і злочинність [Текст] / О. Ярмиш // Право України. — 2014. — № 4. — С. 134-140.	Стаття	1
25.	Міжнародний пакт про громадянські права: позиція держави та погляд громадянського суспільства [Текст]. - К.: Істина, 2007. - 240 с.	Навч. посіб.	1
26.	На шляху до громадянського суспільства [Текст]. — К. : Український центр політичного менеджменту, 2004. — 37 с.	Навч. посіб.	1
27.	Оцінка процесів інтеграції України в ЄС і НАТО: моделі діалогу органів влади з суб'єктами громадянського суспільства [Текст] : науково-інформаційний збірник. Вип. 18 / За ред. В.П. Горбуліна. — К. : ДП "НВЦ "Євроатлантикформ", 2006. — 419 с.	Навч. посіб.	1
28.	Розвиток взаємодії держави і громадянського суспільства в контексті впровадження європейських принципів належного врядування [Текст] : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (12 грудня 2012 р., м. Київ) / Упоряд.: В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк. — К. : НІСД, 2013. — 504 с.	Навч. посіб.	1
29.	Барков В. До питання про концепцію громадянського суспільства в Україні [Текст] / В. Барков // Вибори та демократія. - 2004. - № 1. - С. 15-28.	Стаття	1
30.	Демократизація України: програма малих проєктів. Посібник з	Навч. посіб.	[Електронний ресурс]

	розвитку громад: Практичний порадник для небайдужих / Кол. авт.: Л.О. Єльчева, І.М. Ібрагімова та ін. - К., - 2007. – 458с. - Режим доступу: http://www.advohub.org/wp-content/uploads/2014/10/posibnyk-z-rozvytku-hromad1.pdf		
31.	Джекі Сміт. Світове громадянське суспільство? Міжнародні громадські рухи та організації і соціальний капітал // Журнал «І». – 2001. - № 21. - Режим доступу: http://www.ji.lviv.ua/n21texts/smith.htm	Стаття	[Електронний ресурс]
32.	Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і неklasичних баченнях: Монографія. - Київ; Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. - 520 с. - Режим доступу: http://www.experts.in.ua/baza/doc/download/grom_suspilstvo.pdf	Монографія	[Електронний ресурс]
33.	Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики / Уклад.: д-р соц.н., проф. Е.А. Афонін, к.і.н., доц. Л.В. Гонюкова, к.н. з держ. упр., доц. Р.В. Войтович. - К., 2005. - 250 с. - Режим доступу: http://cpk.org.ua/components/com_booklibrary/ebooks/bmds_gromadska_uchast.pdf	Монографія	[Електронний ресурс]
34.	Григорян О.О.Світовий і вітчизняний досвід забезпечення прозорості та відкритості органів державної влади в реалізації публічної політики (інформаційний аспект) . – Режим доступу: http://www.academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12GOOPIA.pdf	Стаття	[Електронний ресурс]
35.	Кудіна О. Транспарентність влади в Україні: проблеми становлення та чинники забезпечення. - Режим доступу: http://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/article/view/283	Стаття	[Електронний ресурс]
36.	Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства. Методичні рекомендації / А.О. Красносільська, М.В. Лациба, А.В. Волошина, В.О. Купрій, Н.М. Чермошенцева, О.Л. Ващук. - К.: Агентство «Україна», 2013. – 180 с. - Режим доступу: http://cpk.org.ua/components/com_booklibrary/ebooks/derzh_polit_spr_rozv_grom_susp.pdf	Навч. посіб.	[Електронний ресурс]
37.	Формування громадянського суспільства в Україні: стан, проблеми, перспективи: Зб. наук. праць УАДУ при Президентів України / Кол. авт.; За заг. ред. В.І.Лугового, В.М.Князева. - К.: Вид-во УАДУ, 2001. – 252 с. - Режим доступу: http://cpk.org.ua/components/com_booklibrary/ebooks/lugovuj.pdf	Навч. посіб.	[Електронний ресурс]
38.	Взаємодія влади і громади в сучасних умовах. - Режим доступу: http://cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=706	Навч. посіб.	[Електронний ресурс]
39.	Орцева О.С. Еволюція ідеї громадянського суспільства: від витоків до сучасності. - Режим доступу: http://official.chdu.edu.ua/article/view/28380/25257	Стаття	[Електронний ресурс]
40.	Усаченко Л.М. Моніторинг розвиненості громадянського суспільства як технологія соціального прогнозування. - Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/6/4.pdf	Стаття	[Електронний ресурс]
41.	Влада і суспільство: діалог через громадські ради [Текст]: монографія / Ю.Ж. Шайгородський, Т.С. Андрійчук, А.Я. Дідух та ін.; За заг. ред. Ю.Ж. Шайгородського. - К. : Паливода А.В., 2011. - 148 с.	Монографія	1
42.	Громадська думка: теоретичні та методичні проблеми дослідження [Текст] / За ред. В.Л.Оссовського. — К. : Стилос, 2001. — 168 с.	Навч. посіб.	1
43.	Громадські ініціативи [Текст] : Журнал для громадських організацій. – 2010-2011 рр.	Науковий журнал	12
44.	Громадські об'єднання в Україні [Текст]: навч. посіб. / Ред. В.М. Бесчастний. — К. : Знання, 2007. — 415 с.	Навч. посіб.	1
45.	Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні [Текст]: навч. посіб. / Ф.М. Рудич, Р.В. Балабан, Ю.С. Ганжуров	Навч. посіб.	1

	та ін. — К. : Либідь, 2008. — 440 с.		
46.	Дмитренко О. Посібник для молодіжних громадських організацій [Текст]. - К., 2003. - 250 с.	Навч. посіб.	2
47.	Про стан розвитку громадського суспільства в Україні [Текст]: аналітична доповідь / А.В. Єрмолаєв, Д.М. Горелов, О.А. Корнієвський та ін. — К. : НІСД, 2012. — 48 с.	Збірник	1
48.	Проблеми й перспективи співпраці громадських організацій та політичних партій [Текст]: матеріали конференції. — К. : Міленіум, 2002. — 108 с.	Збірник	1
49.	Арабаджиєв Д. Вплив громадських організацій на сучасне українське політичне поле [Текст] / Д. Арабаджиєв // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. — 2013. — Вип. 6 (68). — С. 233-241.	Стаття	1
50.	Участь громадськості у законодавчому процесі: проблеми та шляхи підвищення ефективності [Текст] // Часопис Парламент. - 2008. - № 1. - С. 33-47.	Стаття	1

Рекомендована література:

1. Бульба В. Г. Генезис трансформації соціальних функцій держави в європейській державній думці. - Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2010-1/doc/5/08.pdf>
2. Крутій О.М. Комплексний механізм діалогової взаємодії органів влади і громадськості. - Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2010-1/doc/4/01.pdf>
3. Процюк Р. Релігійна ідентичність нації як чинник становлення громадянського суспільства // Вісник Львівського Університету. Філософські науки. 2004. Вип. 6. С. 274-282. - Режим доступу: http://www.lnu.edu.ua/faculty/Phil/Visnyk/Filos_V_6/14.doc
4. Джон Кин. Демократия и гражданское общество. - М.: Прогресс-Традиция, 2001. - 400 с. - Режим доступу: http://www.juristlib.ru/book_6487.html
5. Самоходський І. Коментар до Закону України «Про громадські об'єднання». - Режим доступу: http://pravdop.com.ua/publications/publikacii_v_smi/zakon_ukraini_ob_obshestvennih_obedineniya_h_osnovnie_izmeneniya_specialno_dlya_ubrua/
6. Закон України «Про громадські об'єднання» в запитаннях і відповідях. - Режим доступу: http://www.ufpaa.org/files//tlumachennya_zakonu.doc
7. Реєстр громадських організацій України. - Режим доступу: <https://archive.today/M2nG#selection-509.0-509.30>
8. Кістяківський Б. Держава і особистість / Б.Кістяківський. Вибране. - К.: Абрис, 1996. - 252 с.
9. Гражданское общество и политические процессы в регионах. Исследование центра Карнеги. - 2005. - №3. - Режим доступу: <http://ua.bookfi.org/book/525634>
10. Джон Кин. Демократия и гражданское общество. - М.: Прогресс-Традиция, 2001. - 400 с. - Режим доступу: <http://ua.bookfi.org/book/1212684>
11. Геллнер Э. Условия свободы. Гражданское общество и его исторические соперники. Серия "Библиотека Московской школы политических исследований". - М.: Ad marginem., 1995.
12. Джин Л. Коэн, Эндрю Арато. Гражданское общество и политическая теория. Пер. с англ. / Общ. ред. И.И. Мюрберг. - М.: Издательство «Весь Мир», 2003. - 784 с. - Режим доступу: <http://ua.bookfi.org/book/1480228>
13. Гражданское общество: истоки и современность / Науч. ред. проф. И.И. Кальной, доц. И.Н. Лопушанский. 3-е изд., перераб. и доп. - СПб.: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2006. - 492 с. - Режим доступу: <http://ua.bookfi.org/book/1212682>
14. Неправительственные организации в становлении и развитии гражданского общества: Международный опыт: Сб. науч. трудов / Под ред. В.И. Федосова. - Воронеж, 2002. - 216 с. - Режим доступу: <http://ua.bookfi.org/book/1212691>
15. В поисках гражданского общества: монографія; НовГУ имени Ярослава Мудрого. – Великий Новгород, 2008. – 400 с. - Режим доступу: <http://ua.bookfi.org/book/804404>

16. Эмпирические исследования гражданского общества: сборник материалов общественных слушаний (25.09.09) / Сост. А.М. Лопухин. – М.: Общественная палата Российской Федерации, 2009. – 200 с. - Режим доступа: <http://ua.bookfi.org/book/1214090>
17. Гудков Л.Д., Дубин Б.В., Зоркая Н.А. Постсоветский человек и гражданское общество. – М.: Московская школа политических исследований, 2008. - 96 с. - Режим доступа: <http://ua.bookfi.org/book/1213617>
18. Гражданское общество и государство. – М.: Фонд «Либеральная миссия», 2005. - 2008 с. - Режим доступа: <http://ua.bookfi.org/book/674617>
19. Беллами Р. Три моделі прав і громадянства. Лібералізм: антологія. К.: Смолоскип. - 2002, с. 974-997.
20. Вінсент Дж. Права людини і культурний релятивізм. Лібералізм: антологія. К.: Смолоскип. -2002, с. 936 – 956.

Провідний викладач
навчальної дисципліни _____ ст. викладач Павленко В.П.
(підпис)

Завідувач кафедри _____ Свігайло Н.Д.
(підпис)

“ _____ ” _____ 2017 р.

РЕГЛАМЕНТ
МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Громадянське суспільство та громадські рухи

1. **Структура навчальної дисципліни:** загальний обсяг 150 год. (5 кредитів); лекції – 32 год; практичні заняття - 32 год.; ПМК.
2. **Організація навчального процесу:** семестр викладання –5.
3. **Шкала оцінювання з навчальної дисципліни:** R = 100 балів.
4. **Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:**
  - а) робота на аудиторних заняттях: 16 л. × 1 бал = 16 балів; 16 пр. × 1 бали = 16 балів;
  - б) виконання підсумкового тесту – 15 балів;
  - в) виконання завдання ПМК (розроблення та виконання навчального проекту, звітування за проектом) – до 55 балів.

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: перескладання незадовільних оцінок з модульних контролів здійснюється не пізніше двох тижнів наступного модульного циклу, як правило, одноразово; при виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи і незадовільній підсумковій оцінці з модульного циклу рейтингові бали студентів нараховуються; при позитивній оцінці за модульний цикл і виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи підвищення рейтингового балу шляхом перескладання будь-якої складової навчальної роботи не здійснюється.

5. Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента та умови допуску (недопуску) студента до підсумкового контролю:

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою оцінювання та європейською шкалою оцінювання ECTS відповідно до накопичених рейтингових балів визначається із таких співвідношень:

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
		диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

6. Оцінювання знань студентів проводиться за національною шкалою та шкалою ECTS таким чином:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS		Критерії оцінок
		Оцінка	Пояснення	
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	“Відмінно” – студент детально знає теоретичний матеріал та матеріал самостійної роботи, уміє давати визначення основних понять корпоративного управління, розуміє сутність основних положень теорії та вільно їх трактує, оперує термінологією з курсу корпоративне управління. Виконав ІНДЗ. На запитання викладача за програмою курсу

				відповідає не вагаючись. Опрацював теми для самостійного вивчення.
82–89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	“Дуже добре” – студент знає теоретичний матеріал корпоративного управління, виконав самостійну роботу. Виконав ІНДЗ. Вміє самостійно аналізувати матеріал з корпоративного управління та самостійно використовувати його у практичних розрахунках. На запитання відповідає.
75–81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	“Добре” – Все вище вказане виконує не повною мірою, однак знає теорію корпоративного управління. Здатний виконувати засвоєні види діяльності та окремі операції на практиці. Виконує завдання викладача. При відповідях на запитання вагається, але знаходить вірні рішення. Опрацював теми для самостійного вивчення.
67–74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	”Задовільно” – знає основні теоретичні положення корпоративного управління, при повторенні матеріалу відразу працює якісніше. Відповідає на більшу частину запитань викладача. Опрацював теми для самостійного вивчення.
60–66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	“Достатньо” – все вище вказане виконує не повною мірою, однак виконав тем для самостійного опрацювання. На більшу частину запитань викладача відповідає.
35–59	Незадовільно	FX	Незадовільно	“Незадовільно (з можливістю повторного складання)” – не виконані вимоги для оцінки “достатньо”, але студент виконує додаткові завдання в межах програми курсу корпоративне управління (ІНДЗ).
1–34		F	Незадовільно (з обов’язковим повторним курсом)	“Незадовільно з обов’язковим повторним курсом)” – не виконані вимоги на рівні “достатньо”, не виконані додаткові завдання.

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “Fх” студент має право на дворазову спробу отримання позитивної оцінки на заході підсумкового семестрового контролю (перше перескладання викладачеві, друге – комісії).

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “F” студент не допускається до заходу підсумкового семестрового контролю, вважається таким, що має академічну заборгованість з навчальної дисципліни, і представляється деканатом до відрахування (крім випадків продовження деканатом ліквідації академічної заборгованості за наявності документально підтверджених поважних причин неспішності студента).

Провідний викладач
навчальної дисципліни _____ ст. викладач Павленко В.П.
(підпис)

Завідувач кафедри _____ Свігайло Н.Д.
(підпис)

“ _____ ” _____ 2017 р.